

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobē se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisli se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zborovanje Slovenskega društva v Žavci

dne 19. maja 1889.

Ovo zborovanje se je vršilo vrlo dobro. Mnogo novih udov pristopilo je društvu. Govorili so jako podučno, zanimivo gg. M. Vošnjak, dr. Serbec, dr. Dečko in predsednik dr. Gregorec. Gospodoma poslancema izrekla se je zahvala in popolno zaupanje.

Resolucije ali sklepi, ki so bili vzprejeti, so času primerni, važni in glasijo se tako-le:

1. Kmetijska družba Štajarska, po nepozabnem nadvojvodi Jovanu osnovana za vse Štajarsko, nemško in slovensko, prejema znatnih podpor iz državne in deželne blagajnice ter bi imela delovati v smislu gospodarskega napredka brez ozira na politične stranke. V nasprotji k temu edino pravemu načelu dovolila je takoj očivestno le nemškutariji na ljubo v Zidanem mostu zelo nepotrebno podružnico, dočim je Slovincem v trgih Žavec in Št. Jurij na južni železnici nje odbila. V Žavci zbrani Slovenci obžalujemo takšno postopanje, ker daje misliti, da na Slovenskem kmetijskej družbi štajarskej ni vselej mar za gospodarski napredek v prvej vrsti, ampak pospeševanje političnih, nam Slovincem zopernih namer.

2. Vsem slovenskim občinam, ki so zopet v preteku enega leta zahtevale narodnih slovenskih ljudskih šol — med njimi slavni narodni trg Žavec — ter pritožile se zoper odredbo deželnega šolskega sveta od l. 1887, in vsem, ki so pripomagali, zlasti g. dr. Dečkotu, ki je tukaj največ deloval, izrekamo najiskrenejšo domoljubno zahvalo.

3. Po členu 19. osnovnega državnega zakona bi Slovenci štajarski morali imeti za izomiko potrebnih sredstev v svojem lastnem slovenskem jeziku. Kljubo temu nimamo niti ene slovenske srednje šole in v Celji na c. k. gimnaziji priredili so namesto slovenskih paralelk do 4. razreda nemško pripravnico. Vsled tega morajo slovenski stariši namesto osem let za svojimi

dijaki plačevati celih 9 let, dijaki slovenski pa so prisiljeni eno leto več v gimnazijo zahajati, kakor nemški. V Žavci zbrani Slovenci izražamo željo, naj se ove protipostavne razmere na Celjskej gimnaziji umaknejo takšnim, ki se zlagajo z osnovnim državnim zakonom od dne 21. decembra 1867.

4. Šolski zakon od l. 1869. nameravajo tako preosnovati, da bi ljudska šola postala zopet verska in dežele dobile še več upliva na šolstvo. Slednje bilo bi Slovincem tam, kder so v manjšinah, silno pogubno, zlasti nam na Štajarskem. Zatorej želimo, da tukaj vsi slovenski državni poslanci brez izjeme postopajo složno in le v takšno preosnovno šolskega zakona privolijo, ki bode zraven verske še narodno slovensko šolo nam jasno in določeno zagotavljala.

Nekaj o šulvereinu in še kaj.

Govor dr. Gregoréca v drž. zboru dne 22. sušca 1889.

(Konec.)

Še nemamo na državnih gimnazijah v Mariboru in Celji niti jedne slovenske paralelke. In vendar borijo se zoper nje deželna šolska nadzorstva že dve leti. Ob jednom so pouzročila na omenjenih dveh gimnazijah ali vsaj trpela razmere, da bi jih človek komaj veroval. Vlada namreč ondu strahovanje, pristranstvenost in preganjanje slovenskih dijakov, da bode težko kje v Avstriji kaj podobnega najti. Bil sem pismeno prošēn, o teh nasilstvih tukaj javno izpregovoriti. Hočem to storiti mogoče kratko.

V Mariboru bojda tamošnji ravnatelj pri upisovanji dijakov nagovarja slovenske stariše, naj svoje slovenske otroke pripisati dajo nemškim. Na ta način hoče število nemških dijakov na gimnaziji v Mariboru umetno pomnožiti, ono slovenskih pa skrčiti.

Šolska nadzorstva trpijo na teh gimnazijah nemško-liberalnih profesorjev, ki se s politiko pečajo in svoje mržnje do vsega, kar je

slovensko, celo nič ne prikrivajo in tudi slovenskim dijakom čestokrat prav nemilo čutiti dajo. Proti slovenskim dijakom so silno strogi. Zatorej dobivajo ti dostikrat po krivici neugodnih spričeval, morajo razred ponavljati ali se na drugo gimnazijo preseliti, kar se vé, da starišev stane zopet mnogo denarja. Veliko dijakov obupa ob uspehu in popusti gimnazijo.

Jeden izmed teh profesorjev je v petem razredu Celjske gimnazije slovenskim dijakom strogo prepovedal med seboj slovenski govoriti. (Poslanec dr. Steinwender: Bržčas samo med šolsko uro!) Dijaki so se pritožili pri ravnatelji, toda prišli so z dežja pod kap. Kajti ta je že poprej dijakom višjih razredov bil prepovedal v Celjskih krčmah slovenski govoriti. (Poslanec dr. Foregger: Ker je bržčas dijakom sploh prepovedal v krčme zahajati.) Opomnim, da je višjih razredov dijakom v krčme zahajati dovoljeno.

Marljivi dijaki v Celji učijo se doma zasebno slovanske književnosti. Kadar ravnatelj to poižve, pokliče dotične dijake pred sebe, jih graja, preganja, sili gimnazijo zapustiti ter izključuje.

Hudo se godi tudi na gimnaziji v Mariboru. Tukaj skuša ravnatelj z nemško-liberalnimi profesorji vred, med njimi jeden Jud, slovenskim dijakom — samo tem — zabraniti zrelostni izpit ali „maturo“, to pa na sledeči način: Že v sedmem razredu izprašujejo slovenske dijake, nameravajo li za maturo oglasiti se ali ne. V prvem slučaju pretijo jim z neugodnimi spričevali, v drugem pa obetajo, da bodo mehko ž njimi ravnali ter z ugodnimi spričevali gimnazijo dokončati dali. (Čujte, čujte, na desni.) Od jednega izmed slovenskih dijakov so celo pismo zahtevali, v katerem se zaveže, da ne bode oglasil se za maturo ne na Mariborskejši, pa tudi na nobeni drugi gimnaziji ne! To je resnično nezaslišano, nepostavno in nepošteno.

Ne morem misliti, da bi šolska nadzorstva o tem ničesar ne izvedela. Poprej nagibam se v to, da si mislim, da ona nadzorstva dobro vse vedo, pa molčé trpijo. Tega mnenja sem tem več, ker so se ravno ista šolska nadzorstva v svojih uradnih izjavah do visoke vlade izrekla proti uvedanju slovenskih paralelek na gimnazijah. Sedaj čujemo, da je naučno ministerstvo vsaj za gimnazijo v Mariboru zaukazalo uvesti nekaj slovenskim paralelkam podobnega. Toda bojim se zelo, da ne bi ona šolska nadzorstva še temu delala največjih zaprek.

Po mojem mnenji bi se takšne zapreke odpravile najlaglje na ta-le način: Prvič morali bi nadzorovanje slovenskih paralelek izročiti slovenskemu šolskemu nadzorniku, drugič na mesto sedanjega ravnatelja v Mariboru bi imel priti mož, ki v narodnih rečéh stvarno sodi in je obeh deželjskih jezikov v besedi in pisavi

popolnem zmožen; in tretjič bi naj pri stavljenji novega poslopja za Mariborsko gimnazijo ozirali se na prihodnje slovenske paralelke. Ko bi pa visokejši vladi ne bilo mogoče takih slovenskih paralelek v Mariboru in Celji uvesti, ki bi svojemu namenu ugajale, izrečem tukaj kot zastopnik štajarskih Slovencev, da bomo za spodnji Štajar zahtevali popolno slovensko gimnazijo ter strogo držali se 19. člena državnega osnovnega zakona, čeprav bi morali iti do državnega sodišča!

Tega vendar ne moremo trpeti, da bi pičlo 20—30.000 broječi Nemci imeli 4 srednje šole, okoli 400.000 Slovencev pa nobene. (Čujte na desni!)

Visoka zbornica, o sedanjej vladi pravijo, da je bojda nameravala narode med seboj pomiriti in spraviti. Žali Bog, da se to ni zgodilo in se tudi zgoditi ne more, dokler ne bodo členu 19. državnih osnovnih pravic resnobno in povsodi izvrševali. Sedaj vlada namesto mirú neprestano narodna borba. Zlasti razsaja ljuta šolska borba od avstro-pruske meje na Slezkem do obali Jadranskega morja. Obžalujemo to šolsko borbo, toda ne bojimo se je. Marveč borimo se odločno, pa tudi s čedalje večjim zaupanjem, da naposled popolnem zmagamo. To zaupanje crpimo iz pravičnosti svojih zahtev in iz sile, ki tli v narodnostni ideji. Dualizem že prašči na vseh stranéh. Pripravljajo se veliki dogodki. Predno sedanje stoletje konča, bode tudi narodno vprašanje avstrijskih Slovanov moralo biti rešeno. Sklepam želeč, naj bi rešilo se na čast in slavo, na korist in blagor celokupne Avstrije! (Dobro, na desni, govorniku čestitajo.)

Gospodarske stvari.

Konji in planinska paša.

C. kr. konjerejsko društvo štajarske dežele ima na Travniku, nekaj ur nad Ljubnim, veliki pašnik za konje. Konji ženejo se letos že iz začetka junija na le-ta pašnik; tudi goveja živina se lahko na-nj prižene.

Vzprejema pa živali v ime društva, dne 6. in 26. junija oskrbnik kn. šk. graščine Gornjegrajske in sicer v hiši na planini. Da smejo živali letos tako rano na pašo, izgodi se zato, da se spasejo do volje. Vendar pa svetuje društvo tistim gospodarjem, ki niso doma blizu Travnika, naj ne ženó že dne 6., ampak še le dne 26. junija svojih živali na planino.

Izgodi se namreč rado, da se vreme prevrže in postane bivanje na Travniku lahko živini nevarno, ako se ne spravi pod streho. To pa ni lahko mogoče pri tistih, ki imajo daleč do doma.

Sejmovi. Dne 31. maja na Bregu v Ptujih in na Rečici v Sav. dol. Dne 1. junija pri M. D. na Gori. Dne 3. junija v Reichenburgu. Dne 6. junija v Artičah, v Račjih in na Bregu v Ptujih.

Dopisi.

Iz Vitanja. (Občinska volitev v Skomerah.) V 9. dan t. m. se je vršila volitev za Skomersko občino. Da bi dobila občina zopet prejšnjega župana, ki je občinske razmere tako daleč zavozil, da bode drugemu županu pri vsej varčnosti težko mogoče pripeljati občane na boljše denarne okoliščine, zato si je na vso moč prizadeval tajnik Skomerske občine in Vitanjski nadučitelj. Rad bi, da bi le-ta župan tako plesal, kakor mu bodo godli Vitanjski nemčurji. Že nekaj dni pred volitvijo razobesil je na oknu Vitanjske šole list, ki je naznanjal čas in važnost občinske volitve in da bi se vsakdo ležje o važnosti prepričal, je bil list pisan samo v nemškem jeziku. Ga-li že potem kdo naših volilcev ume ali ne, to je pač Vitanjskim velikomcem, posebej še tukajšnjemu nadučitelju vse jedno, ako ne ljubše; saj bode pri volitvi itak on imel prvo besedo; prejšnji župan pa, kate-rega je do dobrega spravil v nemčurski koš, ta bode mirno poslušal in kimal k njegovim besedam. O polu noči je ljubeznjivi župan stikal po pooblastilih in je grozil neki vdovi, da jo požene iz svoje občine, če mu pooblastila ne da. Tako pa je vrli župan, za lastno kožo se boječ in v postavah občinskega volilnega reda predobro poudčen, volil s šestimi (?) pooblastili. Od kod je pa izviralo njegovo postavno ravnanje, tega ne bodemo preiskovali, pa najbrž stam tako modro tolmačila postave Vitanjski nadučitelj in učitelj Skomerski. Kako je ravnal Skomerski učitelj, kaže nam jasno ta slučaj, da je kot priča podpisal neko pooblastilo o polu-noči, med tem, ko je spal doma v Skomerski šoli. Kaj takega menda še v deveti deželi ni bilo. Kaj bode iz te volitve, to se še ne ve, gotovo pa je, da je v njej 15 nepostavnih sklepov, vdarcev po občinskem volilnem redu in ko bi precejšnje število vrlih naših volilcev ne bilo zadržanih, ki so spremljali k večnemu počitku blago, obče spoštovano svojo občanko, bila bi zmaga gotovo narodna. Za napredek liberalnega nemčurstva toli vnetemu Vitanjskemu nadučitelju pa bi svetovali, naj se nauči prej postav občinskega volilnega reda in naj se potem ravna po njih, ako še že hoče lotiti posla, ki sicer ne spada njemu. Za vse dobro in blago vnet učitelj naj bi se pač v prvej vrsti brigal za dobro vzgojo izročene mu šolske mladine, ne pa za razširjenje brezverskega nemčurstva. Pogle-dal naj bi bolj natančno sedanje šolske postave, saj tudi te tirjajo „nravno-versko“ vzgojo v

prvi svoji točki, sicer pa gori za te postave tako, da so mu skorej solze priigrale v oči samega veselja, ker je mogel obhajati dvajsetletnico „presrečnih“ medverskih postav. Da bode naša krščanska mladina „nravno-versko“ podučena, izrejena, treba jej je vzglednega učitelja, ki naj ne zaničuje dejanski cerkvenih zapovedi, kakor to dela Vitanjski nadučitelj, vzgojitelj krščanske mladine, kateri celo o največjih praznikih cerkve ne pozna, ter se mu je pot do nje vže zarastla. Kako bode tak učitelj mladino versko-nravno vzgojeval, ki sam trdi, da se ne boji niti Boga? Uboga krščanska mladina, ki je takemu možu izročena v versko in nravno vzgojo!

Od Sotle pri Brežicah. (Osepnice. Volitve.) Vesela spomlad se je razvila ali za nas kmete bolj žalostna, kakor prejšnja leta, kajti naši hribi, nekaj tako veseli, so zdaj suhi in otožni; prej so nas na spomlad vinski kupci obiskovali, zdaj pa davkarski berič, dan na dan strogo od nas davek tirja. Kje bi denar vzeli, da bi davek plačali? Še to malo živine in svinj, koje bi še kmet prodati mogel, ne more je spraviti v denar, kajti sejmi so vsi prepovedani, ker so se nekoliko osepnice prikazale. Kakor se sliši, bode g. dr. Keppa, okr. zdravnik, naš okraj zapustil in se preselil v Celje; žalost za njim nam bode že prestati, zguba pa še ležje, kajti ta gospod je sila okoren in Brežiško mesto bo imelo enega privrženca manj, bode pa Celje za enega na boljsem. Tako bodo Brežice v kratkem Celju dva na posodo dale, ker smo pred kratkim že oddali Celjanom g. dr. Wagnerja. Da bi le v zameno boljša dobili! Želimo si, da bi z g. zdravnikom tudi osepnice odšle. Z zaprtjem sejmov je menda pa ravno tako, kakor je bila pred nekimi leti z govejo kugo in z nekim okrajnim glavarjem; potem pa je hvala Bogu, ni bilo več, in ako nam gosp. zdravnik osepnice tako s pota spravi, bilo bi pač želeti, da prej, ko je mogoče naš okraj zapusti. — Pre-dragi, zdaj je pač očitno, koliko je mestjanom za kmete, nobenega zdaj ne pridejo obiskat in ga tolažiti, pa malo počakajte, da pridejo kake volitve, tedaj bodo pa lezli, kakor maček za golobi in jih napeljavali za župane, njim naklonjene! Dragi kmetje, zdramite se; zdaj kmalu pride čas volitve, da si poštene župane izberete, vrle narodnjake, kajti mnogo je županov le na vitez narodnih. Če mu dobiček kaže, postavim: pri kaki posojilnici ali kje drugje, tam se bo čisto narodnih načel držal, toda v občinski zadevi ali če se je treba za šolo kaj potegniti, tam je pa g. župan „tajč“. Vidite, to se ne reče narodnjak, noč in dan za poštenje, ne pa za denar. Vi, gospodi župani, bodite pravični zemlji, koja vas živi. Taja slovenska, ne nemška. Vi pa, vsi volilci, volite slovenske župane, katerih ni sram slovensko

uradovati, poderite nemškutarskim in brkastim županom stolce, vsaj vi mejaši hrvaški in kranjski! Če ne, vas zapišemo v črne knjige, volite župane za vero, dom in carja, ne za vino in smodke!

Od Brezja pri Poličanah. (Huda sila.) Čudno se je letos pri nas za občinske volitve godilo. Odkar se pri nas občinski predstojniki volijo, ni se nikdar tako z vso silo napenjalo, kakor ravno letos. Naš predstojnik, stari, je vse žile napel, ker se je bal, da bi padel. Kakor hitro je torej za volitve glas napočil, koj je šel vse svoje može nagovarjat, naj pridejo k volitvi, in naj njega in te volijo, teh in tistih pa ne; zdaj jih je z lepa nagovarjal, ob enem pa jim je tudi kazen žugal, ako ne bodo prišli; če ne bodo pa tako volili, tedaj naj rajši doma ostanejo. Ko je videl, da zanj ne marajo vsi, in da bo za-nj v domači občini premalo glasov, letel je pa takoj v sosednje občine in je naklepal ljudi, kateri le par krajcerjev dače pod našo občino imajo in tam si jih je nekaj nalovil, kakor iz Studenic, Novak, Hošnjice, Pekla, se ve, da samih nemčurjev in liberalcev. To je pač nam znano, kako taki znajo voliti; izmed teh si je več agentov odbral, da so na den volitve svoje ljudi vkup zagnali — do prve oštarije. V tej se je njim postreglo s pijačo in jedjo, kolikor krčmar premore, vse po zapovedi predstojnika in njegovih agentov. Potem se je volitva začela, in so bili ti možje v volilno komisijo poklicani, dva celo iz drugih občin. K volitvi je prišlo pa tudi več takih, ki še pravice niso imeli. Župan sam je bil tisto jutro zgodaj šel po svoje može, in kar poleg sebe jih je prignal. Po volitvi pa so ga pili do večera, kolikor njim ga je koža držala. Raveden sem, kdo bode to plačal. Poštenjak.

Od Sv. Lovrenca pod Prežinom. (Marsikateremu občanu v pouk.) Bila je trda, vnanja tema pri nas, a da bi naši tožni občani ne tavalii več po tej egiptovski temi, prišla je velika, svetla luč od severo-zahoda, iz Vojnika. Da bi ta samcata luč ne bila sama, da bi nje blišč bil še večji, privzela si je obilno množico — kresnic. Té pa so frčale s to veliko lučjo, ter pred občinsko volitvijo nadlegovale vse, „kar lejeze ino grede“ s svojo presvetlo — neumnostjo. Ta svetla luč hoče pregnati, ako ne vseh, vsaj večino občinskih doklad, tako so motile neumne kresnice. Izpodmaknili ste nezadovoljneži, razun dvema, vsem starim očetom občinske stole. Koliko veselja! Sv. Lovrenčani smo bili vedno ponosni na svoje trdne možake. Taki možje nekaterim niso več povšeči. Jurij Stante, veleposestnik, ki je svoj glas dal za narodni zastop v Celji, vam ni po volji? Blagor naše občine izročate, v roke neizkušanih mož? Med temi je Samec, ona svetla luč, še le dve leti v naši srenji, ki ne pozna, kot polo-

vičen gospodar, čisto nič naših razmer. Obečale so se vam vse mogoče dobrote, katere vam bodo mladi občinski očetje kar sipali v naročje. Kaj se vam li nič ne zabliska v vaših modrih glavah? Kako li bodo taki skrbeli za splošno srenjsko srečo, ki v vednem sovraštvu, prepiru in pravadah živijo? Ravno zato so hoteli biti v občinskem odboru, da si bodo kovali cekine iz pravad o zemljah, cestah, potih itd. Kako li ste mogli verovati brbljavim čeljustim, sračjim kljunom? Kdor s toliko čvekavostjo prodaja svojo modrost, ta je pač drugje ni mogel spečati. — Prav dobro nam je zasolil neki občan: „Do sedaj so sedeli v občinskem odboru pšeničnjaki, odslej pa bodo ovsenjaki!“ Jaz pa vas vprašam: „Ako vam „pšeničnjaki“ niso mogli pšeničnega kruha dajati, kako vam ga bodo „ovsenjaki?“ Se-li berejo fige z osata? Seveda Samec, ona velika luč, ki zna tako lepe gosposke poklone delati, vam pravi: „Mi bomo vse prav „rihtali“, saj sem z mnogimi „gospodi“, posebno z „hofratom“ Heinricher-jem v Celji „per du“ (pošteno domače bi se reklo, midva se tičeva). Res preprijazen mora biti ta stari učeni gospod, da se z mladozobim, polovičnim kmetom tako pobrati! Zato mu bode bojda prihodnje leto vseoblastnež dal lov v najem. — Te vrstice sem pisal vam Sv. Lovrenčanom, ki ste se dali preslepiti in tudi drugim srenjčanom v pouk, da pri občinskih zadevah previdnejše ravnate. O takih slučajih imejte moško vedenje, ter ne rabite jezika — ženskega.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitla cesarica se je vrnila iz Nemčije na graščino Lainz pri Dunaji. Potoma pa je utekla veliki nevarnosti, kajti štirje vozovi so pri Mainzu skočili iz tirú in za njimi bili bi skoraj tudi prišli iz tirú ti, na katerih je bila cesarica z nadvojvodinjo Valerijo. Nekaj služabnikov se je v tem precej stisnilo ali sploh ranilo. — Pravosodnji minister, grof Schönborn, dela na to, da se predela kazenska postava in je že nekaj načrtov gotovih in so sedaj v rokah posebnega odbora drž. poslancev, da jih presodi in predloži potem drž. zboru. — V Kladnem, na Českem, so delalci v premogovih jamah odpovedali delo, dokler se jim ne skrajša čas dela. — Drž. poslanec J. Pauer, graščak v Hrastovci v slov. gor., je umrl v Gradci vsled srčne kapi. Mož je stal na strani nemške liberalne stranke. — Kar je železnice na Štajarskem, iz Gradca do ogerske meje, je sedaj že v rokah države. — Slov. Korošci se tožijo, da se njih otroci učé v šoli do 15 stvari, a nič — materinščine. Se ve: otroci pa tudi znajo tistih 15 stvari, da je pravo čudo! — V Celovci so 20-letnico šolske

postave praznjevali z razsvetljenjem mesta, toda še tretjina hiš ni bila svetla v tisti noči! — V Ljubljani je umrl gosp. Janez Hozhevar, svetovalec pri c. kr. vladi, bilo je njegovo ime na lepem glas. — Na Kranjsko ne sme za dalje časa nihče prignati svinj na prodajo, to pa zavoljo boleznj pri živini na parkljih in gobci. Nje so bile bojda krive svinje iz sosednjih dežel. — Žensko podružnico sv. Cirila in Metoda ima Gorica od dne 26. maja, udov že šteje lepo število. — Mladenči, ki gredó v Primorji na vojaško nabiro, pojó sedaj lepe slov. pesmi, ne pa, kakor se godéva drugod, umazanih poskočnic. To je prijeten glas. — Slovenska čitalnica je imela v nedeljo iz Trsta izlet v Divačo, vdeležba je bila precej velika. — Mestni zastop v Trstu vzame 11 milj. na posodo. No dobi jih že mesto, toda kdo mu jih povrne? — Slov. taborja v Istri ne dovoli c. kr. vlada, kajti boji se nemirov. Oj! — Hrv. vlada pogaja se zogersko za to, koliko da naj plačuje hrv. dežela v skupne stroške. Podlaga za to plačilo bode davek in torej ga ne bode nič premalo za Hrvate. — V ogerskem drž. zboru je bil načrt zakona v razpravi gledé olajšanja, ki se dovoli enoletnim prostovoljcem v vojaški službi. Po tem zakonu izgubé samo pol leta svojih študij. — Grof Szapary, minister za poljedelstvo, predlaga novo postavo gledé trtne uši. Ona utegne biti dobra, toda zavoljo nje še ne bode tej vničevalki naših goric konca.

Vunanje države. Čegav bode Rim? To vprašanje razpravlja se sedaj veliko, toda ni še upanja, da se kmalu reši ter povrne mestu njemu, komur dohaja, sv. Očetu. — Kralj Umberto se je že vrnil iz Berolina in pravi se, da je zveza Italije z Nemčijo sedaj trdniša, kakor kedaj koli poprej. Avstrija pa bi ostala posej bojda bolj na strani v tej zvezi! — Tudi španjski drž. zbor je sklenil svoje posvetovanje, sicer pa tudi doslej nismo veliko izvedeli o njegovih delih. — O generalu Boulangerji je sedaj vse tiho in francoski pa tudi drugi republikanci so že veseli, češ, da je njegova zvezda utrnila za vselej. Mogoče, toda enako je že bilo prej, v časih pa je potlej, kar na naglem ime generala bilo na vrhu! — Občine večjih irskih mest so izrekle poslancu Parnellu svoje veselje čez to, da je zmagal v pravdi zoper „Times“. Moža je ta pravda povzdignila za veliko višje pri irskem katoliškem ljudstvu. — V Bruxellesu, glavnem mestu Belgije, je bila velika tožba zoper nekatere delalce, toda obsodili so samo tri, 19 pa so jih izpustili. — Iz Berolina se je slišal te dni samo glas veselja, a zdaj, ko je ital. kralj odšel, se je to veselje že poleglo. Knez Bismark in ital. minister Crispi sta pa pri vsem veselji „pridno“ stikala glavi in Bog zna, kaj sta staknila. Težko, če veliko prida! — Tudi v Rusiji biva

visok gost, perzijski šah ali vladar in njegov prihod k carju ni brez pomena, kajti Rusija meji v Aziji s Perzijo. — Da se ponovi pogodba naše države z rumunsko gledé trgovine, za to še ni znamenja in vendar je to, menimo, da za obe državi na škodo. — V Belemgradu so bili v nedeljo nastali nemiri in kriva jih je bila neprednjaška stranka. Za kaj jim je hodilo, ni znano. — Mladi kralj, Aleksander obišče koncem junija razstavo v Parizu in snide se potoma s svojo materjo, kraljico Natalijo. Kraj še ni gotov. — Črnogorski knez Nikita je bil nekaj dni na Dunaji, potem pa se je odpeljal v Petrograd ter še biva sedaj na carskem dvoru. — Jeseni bode v Petrogradu poroka grške princesinje Aleksandre z ruskim princem Konstantinom. — Iz Afrike ni, da kaj poročamo. Brž ko ne pa se pripravlja v Abesiniji hud boj za kraljevo krono. — Zato pa je tem huje poročilo iz Indije. V Ganzamu je namreč nastala lakota in kolera. Vsak dan umrje bojda po 1000 ljudi vsled te tihotapice.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

Povrnivši se iz slavjanskih dežel v Solnograd naznanil je Arnon, ki je bil med tem nadškof imenovan, cesarju, da bi se med Slovenci dalo mnogo opraviti, ako bi se kdo marljivo prizadeval. Na to ga je cesar vprašal, bi li imel za to sposobnega cerkvenega moža. On pa je odgovoril, da ima takega moža, kateri bi bil Bogu ugoden in bi mogel narodu pastir biti. Tako je bil na povelje cesarjevo že leta 798. Teodorik imenovan pokrajinski škof za slovenske kraje. Sam Arnon in grof Gerold sta ga spremljala v Slovenijo ter ga vojvodom in duhovništvu predstavila.

Teodorik se je v Gospej sveti na Koroškem naselil ter je od tod Slovence po Karantaniji in Panoniji do izliva Drave v Donavo učil in krščeval. Brezdvomno je obiskal tudi Ptuj in sosednje kraje.

Pa sedaj se pritoži oglejski patrijarh Urz pri cesarju Karolu Velikem, češ, da spada ova pokrajina k oglejski, nikakor pa k solnograški cerkvi, ker so prvi oznanjevalci krščanske vere bili iz Ogleja tje po slani. Ravno to je trdil tudi solnograški nadškof Arnon. Ker je ova razprtija shajala še za Urzovega naslednika Maksencija, določil je Karol Veliki, dne 14. junija 811. l. na državnem zboru v Cahah (Aachen), da ima obe metropoliji v bodoče mejiti Drava; južne pokrajine naj oskrbljuje Oglej, severne pa Solnograd. Kar je bilo cerkvá postavljenih ob obeh obrežjih Drave, naj bi vsaka

v miru ohranila svoja posestva, da si se tista morebiti na drugem bregu nahajajo.

Ovo razsodbo je na prošnjo Arnovo, dne 27. decembra 819. l. potrdil Karolov najmlajši sin, cesar Ludvik Pobožni. *)

Nadškof Arnon je umrl l. 821. Njegov naslednik je bil Adalman, ki je l. 824. dobil palij iz Rima.

V tem času je zopet velika nezgoda zadelo mesto Ptuj. L. 825. je namreč bolgarski knez Omortag napovedal nemškim Frankom vojsko, ki je trajala več let in kamor so dosepele bolgarske trume, so vse vkončale. Tudi v naše kraje so takrat prirazbijali Bolgari, ki so se v velikem številu na ladijah po Dravi navzgor pripeljali ter z mečem in ognjem strašno razsajali. Prav lahko so se polastili slabo utrjenega Ptuja ter ga oropali, razdjali in užgali, tam gospodujočega frankovskega grofa pregnali, prebivalce pa, kar jih ni še o pravem času odbežalo, umorili. Mesto je ostalo potem nekaj let v razvalinah, a proti drugi polovici devetega veka je po prizadevanju solnograškega nadškofa in kneza Privine zopet ustalo.

Pokrajinski škof Teodorik je za časa bolgarskih navalov bival na Koroškem, kjer je umrl l. 830. Nadškof Adalman dal mu je naslednika Otona ter ga poslal na Slovensko z naročilom, naj se poda v Panonijo in v veri potrdi ondotne kristjane. Ta pokrajinski škof je stoljeval nekaj časa tudi v Ptujju ter je veliko pripomogel, da je mesto, od Bolgarov razdano dobilo v Privini blagega dobrotnika in zavetnika, rekel bi — ustanovnika.

Privina, gospodar v Nitranjski pokrajini, je v prepiru, ki se je bil med njim in moravskim vojvodo Mojmirom vnel, moral zapustiti svojo domovino in pri tujih ljudeh zavetja iskati. Bival je zdaj tu, zdaj tam, dokler ni okoli l. 840. dobil od kralja Ludvika v last del spodnje Panonije. Ta pokrajina, ki se je raztezala od Ptuja čez Pečuh, je bila prej le malo obljudena; Privina pa je zbiral slovensko ljudstvo okoli sebe in kmalu se je napolnila njegova dežela s pridnimi prebivalci. Sezidal je na močvirnatem kraju utrjeno mesto, ki se je iz prva zvalo Privinov grad, pozneje pa Blatograd, ker je stalo blizo Blatenskega jezera.

Smešnica 22. Sodnik: „Ali ste, mož, v resnici tej dobri ženki rekli, da je grda babura, brezzoba klepetulja..? Mož: „Mogoče, je že mogoče, da je, toda jaz ji nisem povedal, da je taka“.

Razne stvari.

(Odlikovanje.) Nj. veličanstvo, svitli cesar je podelil mil. g. M. Glaserju, čast. ka-

*) Listine glej: Zahn, Urkundenbuch I., 5 in 7; Juvavia II., 61, št. 16 in 76, št. 22.

noniku in župniku pri sv. Petru blizu Maribora, viteški križ Eranc-Jožefovega reda.

(Za šolo.) Svitli cesar je daroval občini v Jurkloštru 200 gld. za šolo in to, kakor po navadi, iz lastnega premoženja.

(Doktor) modroslovja je postal na c. kr. vseučilišči v Gradci g. Tom. Romih, učitelj na meščanski šoli v Krškem.

(Slov. slovstvo.) Gosp. Anton Levec, c. kr. sodni pristav v Ljubljani, je izdal na svoje stroške 1. zvezek „zbirke obrazcev za slov. uradovanje pri sodiščih“. Ni dvoma, da najde ta zbirka mnogo prijateljev pri slov. pravdoslovcih. Mi le želimo, naj postane gosp. spisateljju mogoče izvršiti le-to delo. Ono je sicer težavno ali gosp. Levec lotéva se ga s spretno roko.

(Spomenica.) Kakor poroča „D. W.“, imelo je bojda neko društvo v Brežicah posebno imenitno spomenico gledé 20-letnice šolske postave. Pri njej je mali meh gnal, veliki petelin je pel „naprej“, Sava pa jo je vsula doli — čez hrvaško mejo.

(Častno darilo.) Gosp. P. Kapun, nadučitelj v Konjicah, je sprejel od „nemškega šulvereina“ 80 gld. Govori se, da pride za nadzornika namesto „Armbrustschütza“; menda pa ne kje za deveto deželo?

(Podružnica) sv. Cirila in Metoda za Gornjigrad in okolico bode imela v nedeljo, dne 16. junija ob 4. uri popoldne svoj občni letni zbor po navadnem sporedu. Vse rodoljube vabi odbor.

(Iz Brežic) se nam piše, da prodaja v onem kraju nek stari mož, kateri se je iz Ptuja na Zdole pri Vidmu preselil, kmetom srečke, in sicer za plačilo na mesece. Ker pa je po novi postavi prepovedano, tuje srečke prodajati, za to naj pokaže kmet takim agentom vrata!

(Kmetijstvo.) Dnes ima Mariborska podružnica c. kr. kmetijske družbe v Gradci svoje 2. zborovanje v Račah. G. Julij Hansel, ravnatelj dež. kmetijske šole v Grottenhofu, razkazuje v tem rabo nekaterih kmetijskih strojev.

(Vinorejcem!) Kakor se nam poroča, prikazuje se že sem ter tje „strupena rosa“ na trsovji. Komur je torej mar za to, da mu ne uniči ta škodljivka branja, naj ne gleda na trud in na par goldinarjev, ki jih je treba za škropljenje trsovja! Poduk o tem škropljenju začnemo v prih. številu, dnes pa opomnimo, da še ni strupena rosa vse, kar se sodi za-njo. V časih je perje bolno, pa ne odpade, tedaj nima „strupene rose“.

(Požar.) V sredo, dne 21. maja se je vnelo v Marenbergu sredi trga gospodarsko poslopje mesarice M. Lukas. Zgorelo je sicer to poslopje do tal; večje nesreče pa ni bilo. Za požarne brambe torej ni bilo dela, prišle pa so bojda na torišče iz Vuhreda, Mute in Vuzenice!

(Milodare) prosi za oo. trapiste v Marianhillu, na jugu Afrike, br. Stanislaj Haselbacher, M. Snežnica, Grabenstrasse št. 86 v Gradci. Oo. trapisti imajo nad 350 otrok, črnih Zulujcev, na svoji skrbi.

(Odlikovan) je Franc Dolinar, župan v Grižah, s svetinjo od Dunajske sadjerejske razstave zavoljo lepih jabelk, ki jih je bil tja poslal. Ta izvrstni sadjerejec je tudi v Celji dobil cekin, poprej pa je že tudi v Trbovljah na razstavi bil počasten zavoljo lepega sadja.

(Licenciranje.) Letošnje licenciranje in premijiranje plemenskih bikov za okraj Vranski bode v soboto, dne 1. junija 1889 dopoldne ob 10. uri v Kapli pri Pihelbirtu. Licencirali se bodo le biki, kateri imajo starosti poldrugo leto. Biki, kateri ne dobé licence, se pri ogibu kazni ne smejo spuščati. Premijirali se bodo le biki lepe vrste, čistega plemena. Lastniki bikov naj torej priženejo omenjeni dan svoje bike.

(Sejem.) Zadnjo soboto niso pripeljali na trg v Mariboru več toliko svinjine, pa tudi žita ne, kakor je bilo to doslej v navadi. Krompirja pa je bilo 21 voz in nad 300 parov perjadi.

(Kupčija.) V letu 1888 se je iz našega cesarstva prodalo 21.241 mtc. kokošinjih jajec v Švico, vrednosti bi jim človek računil za kakih 1 $\frac{1}{2}$ milj. gld.

(Železnica.) V letu 1888 je prišlo na Angleškem 905 ljudi na železnicah ob življenje, 3826 pa jih je dobilo rane. To še ni preveliko število, kdor ve, kako naglo se vozi na angleških železnicah.

(Davek na žganje.) Doslej se je plačalo davka na žganje že 14 milj. gld. in sicer lani 5·7 milj., letos pa že 8·3 milj. V celem je 569.000 hl. take robe gotove in znese davek za-njo 12 milj. gld.

(Ogenj) je vpepelil dne 21. maja v Kajzarji viničarijo J. Vuka, posestnika v Središči. Misli se, da je bila ognja zlobna roka kriva.

(Neznani tatje) so vlomili v noči na 25. maja v pisarno dež. bolnišnice v Mariboru, do denarja pa niso prišli. Sploh pa je bilo okoli Maribora v zadnjem času, posebno pri Radvanji tatvine pri večih posestvih.

(Samomor.) Dne 22. maja je nastrelil J. Bezjak, doma iz sv. Vrbana pri Ptuji, sicer pa sedlar v Gradci, svojega tovariša J. Rudolfa, zatem pa je ustrelil sam sebe. Težko mu je djalo, da ga je Rudolf dolžil tatvine.

V najem

da se hiša, pripravna za trgovino in oštarijo v Imenem (Stadeldorf bei Wind. Landsberg) s hišnim vrtom in nekoliko zemljišča, ako ga potrebuje. Vse drugo se zvé pri podpisnem.

Janez Vehovar,
posestnik.

Loterijne številke:

V Gradcu 25. maja 1889: 56, 65, 34, 36, 27
Na Dunaju " " 33, 80, 57, 31, 11

Apno, prav lepo, se dobi v Šegi po veliko vzame, ga dobi ceneje. Do železnice v Poličane postavljeno velja 5 fl. Naročniki se naj oglasijo pisмено pri Juriju Černoga, posestniku pri sv. Ani pošta Makole. 1-3

Razpis natečaja.

(Nadučiteljska služba.)

Na dvorazrednici v Mozirji namešča se stalna služba nadučiteljska v III. plač. razredu. Prošnjiki naj svoje postavno instruirane prošnje vložijo do 15. julija pri krajnem šolskem svetu v Mozirji z dokazom, da so sposebni podučevati v katoliškem veronauku. Prednost imajo večši orgljanja. Znanje slov. jezika se tirja.

Okrajni šolski svet v Gornjem gradu,
dne 10. majnika 1889.

1 2

Načelnik.

Priletnega pobožnega mlinarja

in

učenca za krojaško delo

sprejme takoj

Peter Mejač

v Ribnici ob kor. železnici.

1-3

Lepi spomin za sv. birmo!

Se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru

„Duhovni vrtec“

ali

„Molitvenik“

za katoliško mladež s podukom za sv. birmo.

Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče	gld. —.85
Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo	—.95
Vežan v ehagrín s tesnim okvirom in s križem	1.70
Vežan v ehagrín z okvirom iz nikeljna	1.80

Posamezni iztisi po pošti 10 kr. več.

„Poduk za sv. birmo“

Cena 10 kr.

Ferd. Binder v Trstu

kupuje in plača vedno po najvišjih cenah fižol, koruzo, oves in druga domače pridelke.

Priponudbe in uzore pošiljajo naj se direktno. 1-3

Gostilnico „Zvezda“

pred dvema letoma okusno ponovljeno, sredi Celjskega mesta v najživahnejši ulici (poštna ulica) ležečo, s primernimi in čedno opravljenimi sobami po jako nizkih cenah, s prijaznimi pivnicami in obednicami pri točni in pošteni postrežbi, kjer se točijo vsakovrstna stara in nova vina po najnižjih cenah in vsaki dan čvrsto pivo, z izvrstno kuhinjo toplo in mrzlo o vsakem času priporoča naj-ljudneje

1-10

Jurij Lemež.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

založila je knjižico

3-5

Duhovna lekarna

za vse, ki hočejo večno živeti.

Podučna knjižica,

katero je izdal **dr. E. M. Müller**, škof Linški. Poslovenil **Fr. Zbašnik**, župnik. V Ljubljani 1889. Cena mehko vezani knjižici je **20 kr.**

Vsebina: Predgovor. — Vvod Kako je umeti naslov te knjižice? Zdravnik in bolnik. Iz česa je duhovna lekarna. — Prvi del. Branila proti dušnim boleznim: Ogibaj se okuženja. Boj se ognja. Čuvaj hišna vrata. Ogibaj se prepaha. Nebeška lestvica. Zdravje bolnikov. Studenec življenja in zdravja. — Drugi del. Zdravila za dušne bolezni: Zdravilo zoper duhovno jetiko ali sušico. Zoper prostovoljno omahovanje. Zoper mrz boječnosti pred ljudmi. Kako je sv. Ignacij Frančiška Ksav. rešil posvetnega duha. Zdravilo za mrzlico lakomnosti. Kako je sv. Filip Nerij mladenič ozdravil otmice častilakomnosti. Zoper popade besnosti. Zoper kostno gujilobo — nevoščljivosti. Mazilo za oči. Strup in pomoček zoper strup. Za take, ki imajo duhovno vodenico. Za mrtvoudne. Za srénobolne. Domača zdravila zoper strah pred smrtjo. Univerzalno ali obéno zdravilo. — Sklep. Krščanska vodila za življenje. Obljube našega božjega Odrešenika častilecem njegovega presv. Srca. Koreniti izkaz zdravilnih nasledkov duhovne lekarne. Zgledi lepe smrti.

Oznanilo.

O priliki razširjanja šolskega poslopja pri sv. Duhu vrh Lučan je zidarsko in tesarsko delo za oddati. Na to se zidarski mojstri s tem pristavkom opozorijo, da dobi omenjeno delo tisti, kateri ga najcenejše prevzeti hoče. Pismeni predlogi naj se vložijo do 10. junija t. l. pri podpisanim kraj. šolskem svetu, kjer si tudi preračun in načrt vsak lahko pogleda.

Krajni šolski svet sv. Duh,
dne 18. maja 1889.

2-2

Predsednik: **Sršen.**

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francozsko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozsko žganje?

Iz francozkega in južnoštajerskega jakoga močnega brdskega vina izrpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznana dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mosto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa vporabljenega sredstva proti ischias, revmatizmu, živčnim boleznim, izpadu las, protini, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj se pokusi vsaki boleestnik iz južnoštajerskega znamenitega Konjičkega, lastno pripravljenega vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozsko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodcu bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenic pošiljajo se franko brez dalnjih stroškov.

BENEDIKT HERTL
veliki posestnik na graščini Gollè pri Konjicah, Južnoštajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in šolo, šolskih in molitvenih knjig
Naročajo se tudi lahko vsi modni listi avstrijski in 10
na drobno in veliko.
vnamaj, ilustrirani čopispi.
Andrej Platzer,
Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjige za kopije, papirnaté žaklje in zvitke, papir iz posebnu pisanu za gratulacije, karton, svilnat in katunov papir v krasnih barvah po izvanredno nizki ceni.
Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 22. šte. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

30. maja.

Štev. 5.

Drevesnica in vzgojevanje dreves.

Spisal F. Matijašič.
deželni potovalni učitelj za sadjerejstvo.

(Dalje.)

Oskrbovanje okulantov in cepljenecv.

Vendar pa tako požlahtnjenih drevesc sedaj ne smemo prepustiti samih sebi, temveč še le sedaj se prav za prav počne njih odgojevanje. Mora se namreč skrbeti za to, da se v drevesnicah uniči ves plevel, ter da zemlja ostaja rahla; treba tedaj drevesnico, kolikorkrat mogoče, najmanj pa trikrat v letu prekopati. Nadalje moramo drevesa braniti škodljivih mrčesov in drugih živali; med vsemi temi živalmi najnevarnejši je drevescem v drevesnici — zajec, kateri nam posebno v mrzlih zimah, ki imajo mnogo snega, more uničiti neizmerno veliko dreves, s tem, da jih od vseh strani ogloje, čeravno se tega dela tudi po letu ne sramuje.

Da tedaj drevesa proti njemu varujemo, moramo že v prvem letu, še pred zimo napraviti okrog drevesnice ograjo, ki mora biti tako gosta in tako visoka, da ne morejo niti zajci in tudi ne druge živali v drevesnico. Takova ograja more se napraviti iz različnega gradiva, ki pa je vsekdar precej drago. Vendar zatagadelj naj nikomur ne pride na um, drevesnice brez ograje pustiti, ker takemu bi gotovo zajci oglodali že v prvem letu morebiti vsa drevesa, tako, da bi škoda bila še večja! Nemogoče je tedaj si drevesnice brez ograje samo le misliti. Stroške za ograjo pa itak mnogotero povrne dorastlo drevje.

Za takove sadjerejce, ki si hočejo napraviti drevesnico za večkratno posajenje, t. j. take, ki tudi hočejo z drevjem kupčevati, je tedaj dobra, trdna ograja, ki naj trpi več let, neobhodno potrebna.

Takovi pa, ki hočejo v drevesnici samo enkrat odrediti si drevja, bodi-si za-se, bodi-si deloma tudi za prodajo — pri tem se njim povrnejo stroški za lastno drevje —, morejo si takovo ograjo napraviti še precej po ceni, ako za to rabijo n. pr. kolje, kakor nam služi za vinograde, ali pa, če se poslužujejo 4—5 cm. debelih in zadosti dolgih smrekovih palic, ali pa suhega vejevja in trnine, katere slednje imamo še povsod zadosti. Veliko večjo trpežnost zadobé take stvari, ako jih, posebno pri zemlji in tudi na zgornjih koncih namažemo s katra-
nom ali térom.

Rezanje dreves v drevesnici.

Najvažnejše delo pri mladem drevju v drevesnici je rezanje. Ta rezitev ima namen, redilni drevesni sok na gotova mesta voditi, ter tako povzročiti, da drevo na takem mestu izredi nove dele, ki pa tudi une dele, kateri so pri rezanji bili puščeni, ojačijo in podaljšajo. Reže se vsekdar tako, da se mladika odreže tik nad enim popkom, in sicer tako, da se nož, ki mora biti zelo oster, ker le takrat rane hitro celijo, nastavi na nasprotni strani popka tam, kjer se ta počenja, ter se potegne napošev navzgor, tik nad popkovo špico, tako, da ne ostaja nič mrtvega lesa nad popkom, in da se tudi ta ne rani. Pri takem rezanji je tudi rana, ki nastane, najmanja. V obče razločujemo pri rezanju kratko in dolgo, ter imenujemo rezanje dolgo tedaj, ako od mladike, katero režemo, ostane več kakor polovica. Nasprotno pa imenujemo rezanje kratko, ako od mladike, katero režemo, odrežemo več, kakor polovico, da ostane torej manj, kakor polovica. To sem omenil le za to, ker tisti, kateri se bavijo s čitanjem pomologičnih knjig ali časnikov, so gotovo vže večkrat čitali o kratkem in dolgem rezanji, ki je pri različnih sortah po njih lastnostih gledé rasti, posebno kar se tiče pritlikovcev, tudi različno, ne da bi more biti znali, kako je to umeti.

Sedaj nastane pa vprašanje, kedaj da se ima rezati, t. j. kakova da naj je rast, da se drevo mora rezati, in kakova mora biti, da ga ni treba, ali ni smeti rezati?

V naši razpravi bil je govor o različnih vrstah cepljenja, in nekoliko natančneje o najboljem načinu tega, za sadjerejca čez vse važnega dela, namreč o okuliranju.

Rekli smo, da okulanti že v prvem letu morejo zrasti čez $1\frac{1}{2}$ m. visoki. Kaj se pa ima storiti nadalje z njimi? Omenili smo prej že tudi, da se divjaki, ki so okulirani, porežejo še le prihodnjo spomlad, in to tako, da se pušči pri vsakem nad okuliranim popkom 10 do 15 cm. dolgi reznik. Opazujmo tedaj okulirane divjake o njih daljnem razvijanju v prvi pomladi! Med tem, ko okulirani popki počnejo poganjati, prikažejo se tudi divje mladike nad in pod žlahtnim popkom. Le-te moramo, kadar je videti, da bode žlahtna mladika vspevala, pojedino zapored odstraniti, t. j. odrezati z nožem tik debela (trgati ne velja!) Če kateri oku-

lant ne raste ravno na kviško, ima se z rafijo privezati na reznik; to je tudi namen in naloga puščenih reznikov. Ti-le rezniki imajo se odrezati še le meseca septembra, kadar so žlahtne mladike že zadosti trdne in njih dalnje uspevanje zagotovljeno. Žlahtne mladike, če so le nekoliko krepke, na kar se je tudi v dobri zemlji zanesti (druga pa itak ne velja za drevesnico), pa ne ostanejo niti v prvem letu svoje rasti — gole, temveč vse do srede leta stari po različnosti sorte, več ali manj stranskih željic. Čem več takovih stranskih mladik imajo okulanti, tem ljubše nam to mora biti, ker nam te stranske mladike deblo jačijo.

(Dalje prih.)

Živina in nje krma.

Najboljše premoženje kmetovalca je pač lepa, gladka živina. Ona mu dela veselja, pa daje mu tudi še najbrž dobička. Vsled tega skrbi tudi umni gospodar za njo, kar more in ne zdi se mu škoda za malo denarja, ako ga je treba za vzboljšanje živine. Vzboljšuje pa si živino gotovo, če ji daje vselej dobro krmo. Se vé, da se mu izgodi v časih drugače, kakor si misli — da ne dobi dobre krme. Kaj mu je v tem storiti? Ako more, naj seže po soli. Z njo pomagaš, piše „Kmet.“, živini gledé želodca, da laže prebavlja tudi slabejšo klajo, in živina ostane krepka, vesela in zdrava.

Sol je človeku, pa tudi živini potrebna. To je resnica, zoper katero se ne da nič drugega ugovarjati kakor to, da vsak kmet ne more živini dajati soli, ker si je revež večkrat še sam sebi ne more kupiti. „Kjer ni nič, izgubil je tudi cesar pravico“, pravi star pregovor, katerega tudi mi ne zabimo, trdeč, da je sol človeku, pa tudi živini potrebna.

Ako priporočamo torej sol za živino, priporočamo jo takim kmetovalcem, ki si morejo vsaj nekoliko soli za svojo živino kupiti, posebno pa jo svetujemo onim, ki so premožni kmetje.

Solna kislina (sol) je sestavni del želodnega soka, kuha jo natura sama v želodci, živinskem, kakor človeškem. Vzemimo soku solno kislino, in želodec ne bo mogel več prav kuhati, — použit živež bo obležal neprebavljen v želodcu in črevih, živina bo začela hirati, ker si ne bo mogla narejati dobre, tečne krvi, katera se dela iz dobro prekuhane piče v želodcu in črevih.

Če dajemo torej živini sol, dajemo jej to, kar jej natura sama daje kot najpotrebnejši pomoček za prekuhovanje povžite piče.

Mnogokrat vidimo živino slabo in klavarno s krmežljivimi očmi, s ščetinasto dlako in brez moči. Jed se jej upira. Bodi taka živina za molžnjo ali za pitanje ali za vprego namenjena,

nikjer ne bo dobro storila. Poiščimo pa vzrokov, zakaj da je živina taka, in našli bomo — ako ni kakšne posebne bolezni v njej — da jej ali manjka klaje, ali da je klaja slaba, spridena, ali pa da je živina od slabega vremena in napačnega gleštanja začela hirati.

Ali kako pomagati? Kmetovalec si ne more vselej dobre klaje omisliti, če je slabo pridelal, — tudi z vremenom ne more gospodariti, da bi ne bilo mokrotno itd. Ob tacih okoliščinah ni drugega bolj gotovega pomočka zoper vse to, kakor je sol.

Že natura sama naganja živino, da rada liže slano zidovje, da včasih celo srka scalnino, da požira pohotno vse, kar je le količkaj slanega okusa, in to za to, ker čuti v sebi silno poželenje po soli ter si prizadeva, temu poželenju kakor koli zadostiti, zato se jej tudi scalnica ne gnjusi, če je le slana.

Dajajmo taki živini potrebne soli, in videli bomo kmalu, kako bo od dne do dne boljša, koliko bolje jo bo sedež prekuhavala, ker jej sol nadomešča pomanjkanje slanega želodčnega soka. In ker bo raje jedla in tudi bolje prebavljala, zboljšala se bo kmalu v vsem, da jo boš komaj poznal od poprejšnje. Vse to bo storila sol, če ni, kakor smo že poprej rekli, nikakoršnje bolezni v živini.

Sol si moremo v tacih okoliščinah ravno tako misliti, kakor priprego. Eno samo preslabo živinče ti ne more voza čez klanec spraviti; če mu pa priprežeš še eno v pomoč, šlo bo. Ravno taka je s soljo, ki hodi prepričlemu in preslabemu želodčnemu soku na pomoč. Škoda, da je sol predraga. V državnem zboru se je zopet terjalo, da bi se živinski soli cena znižala, toda doslej še je malo upanja, da se to izgodi zdatno. Malo znižanje pa ne pomaga veliko.

Dopisi.

Od sv. Martina na Paki. (V blagspomini!)
Še je donela prevesela pesem velikonočne aleluje, ko se zasliši v naši miroljubni župniji prežalosten glas, da je našega preljubljenega župana, gosp. Franca Steblovnika zločinska roka smrtno ranila. Franc Klančnik, bivši kočar in krojač, ki je vse svoje imetje zanikerno zapravil, klatil se je že nekaj časa brez dela okoli in je ljudstvo begal. Ta nesrečnež že več časa ni cerkve znotraj videl, pač pa se je zavoljo pretepa že večkrat pokoril v temni ječi. Pred dvema letoma bil je tožen od našega miroljubnega župana zavoljo hudobnega obrekovanja, in zopet je imel v ječi čas premišljevanja, da je tudi njemu spolnjevanje osme božje zapovedi potrebno. Od tega časa sovražil je vrlega župana in mu žugal z maščevanjem, katero je v tednu po veliki noči peklenko izvršil. Na dan

sv. Jurija, zadnjo sredo v meseci, bil je Franc Steblovnik v Šoštanji pri seji okrajnega šolskega sveta in popoldan pri zborovanji družbe sv. Cirila in Metoda, ter se je vračal proti večeru, kakor navadno, peš domu. Zlobnež Franc Klančnik pa je prežal v samotnem kraju na nj, ga je zavratno napadel ter ga s hrastovo gorjačo tako hudo na glavi ranil, da je revež na belo nedeljo zjutraj, previden s sv. zakramenti v grozних bolečinah svojo blago dušo izročil v naročje nebeškega Očeta, še le 42 let star. Zločinca pa so še le dne 6. majnika blizo Šoštanja vlovili in ga sodniji izročili. To pregrozno zločinstvo je uzrok neizmernega žalovanja ne le samo v naši, ampak tudi v sosednjih župnijah, kjer so blagega moža dobro poznali in ga zavoljo lepih čednosti visoko čislali. Na njegovem grobu joka zapuščena vdova s sedmerimi ljubeznivimi otroci, od katerih je najstarejši še le v 15. letu. Zgubili so vaščani miroljubnega soseda in skrbnega gospodarja — Paška občina pa modrega in vestnega župana, katerega si je letos že petokrat enoglasno izvolila. Zgubila je župnija pobožnega moža, vrlega katoličana, ki je vselej v djanju kazal svojo sv. vero. Zgubila je duhovščina odkritosrčnega prijatelja — reveži pa usmiljenega dobrotnika. Zgubila je naša ljudska šola, katero je v mladosti pridno obiskoval, svojega marljivega ogleda, okrajni šolski svet in okrajni zastop Šoštanjski svojega zanesljivega uda, družba sv. Cirila in Metoda svojega darežljivega ustanovitelja in slavno ravnateljstvo Šoštanjske posojilnice svojega neutrudljivega sodelovalca. Zgubila je pa tudi uboga Slovenija svojega vrlega sina, ki se je pri vsaki priložnosti modro pa odločno potegoval za njene sv. pravice in je ves čas svojega županjevanja pravilno uredoval slovenski, akoravno je bil tudi nemščine v besedi in pisavi dobro vajen, katere se je pri vojaščini izučil. Imel je rajni vsako nedeljo in ponedeljek premnogo opravila pri Šoštanjski posojilnici, kamor je navadno poldrugo uro peš hodil in vendar ga nisi pogrešal nikoli pri zjutranji službi božji, kjer je izgledno iz molitvene knjižice sv. mešo bral, ali pa na molek sv. rožni venec molil. Svoje otročiče je imel v cerkvi navadno pri sebi. Letos na veliki petek popoldan je opazoval pisatelj teh vrstic, ko je prišel rajni gosp. Franc Steblovnik s svojimi ljubeznjivimi otročiči k božjemu grobu molit, je pobožno pokleknil ž njimi sredi cerkvi in je klečé po časi sledil do podobe Križanega in s solznimi očmi poljuboval krvave rane Zveličarjeve, ne vedoč, da bo v nekaterih dnevih stal pred njegovim sodnjim stolom. Kakor so videli pridnega ateja, tako so storili ljubeznjivi otročiči. — Sploh bil je v vsakem obziru značajan mož, tako, da so ga lahko preč g. kn. šk. konzistorijalni svetovalec in dekan Braslovški v svojem ginaljivem govoru

vsem v izgled postavili in ga posebno možem in mladeničem v posnemanje priporočili. Pristrčno so tolažili priljubljeni govornik na ves glas jokajočo množico z besedami sv. Duha: „Pravičen pa, akoravno prezgodaj umrje, bo vendar v ohlajenji“ — bo v miru počival. — Kako visoko spoštovan je bil naš rajni župan, pokazal je izvanredno veličasten pogreb. Brez posebnega povabila vdeležilo se je pogreba 12 čč. gg. duhovnikov iz domače in sosednjih župnij. V ponedeljek, na den prenesenja v mrtvašnico, spremljalo je mrliča s šolsko mladino in mnogobrojno množico ljudstva 8 gospodov duhovnikov in ravno toliko jih je prišlo drugi dan k pogrebu. Milo so donele mrtvaške molitve v cerkvi; preč. g. dekan služili so asistirano mrtvaško sv. mešo. Šoštanjsko pevsko društvo zapelo je na grobu dve premili žalostinki. Videl si veliko odličnih gospá in gospodov iz Šoštanja, Velenja, Mozirja, Braslovč, St. Andraža in Polzele. Tudi Šoštanjsko ognjegasilno društvo poslalo je svoje zastopnike. Lepi venci pokrivali so krasno rakvo. Naš v obče priljubljeni gospod baron pl. Warsberg se je skazal v besedi in djanji kot njegovega dobrega prijatelja. Naj še omenim, da je žalujoča pa hvaležna občina prevzela vse pogrebne stroške in z prostovoljnimi darovi postavil se mu bo nagrobni spominek. Tako slavi slovensko ljudstvo svoje moža.

Za njegov trud in delo,

Pa naj mu večno bo plačilo!

Iz Marenberga. (Posojilnica.) Naša posojilnica dobro uspeva in pomaga kmetom iz zadrege, za kar ji je večina prebivalcev zelo hvaležna. Le nekaterim rusastim prusjakom in nevedoma zatelebanim nemčurčkom, ki se dajo od tako imenovanih „holcarjev“ za nos voditi, kakor slepa kura, ne gre prav k srcu; menda bi raje imeli trn v peti, kakor posojilnico v Marenbergu. Pаметen človek ne bo rad verjel, kar navedemo, a ker je to zanesljiv kmet pravil, objavi se slobodno in sicer zato, da se tista že malo veljavna sodrga bolje označi, — ne moremo dalj molčati in lažnjivega obrekovanja tiho prenašati. Nek posestnik vzel je iz posojilnice nekaj stotin na menjico, da potrebne račune poravna, dokler pripravljene robe v denar ne spravi. Ali saj še si takrat ne more lahko pomagati, kedar les proda, ker malokateri „holcar“ hitro in popolnoma izplača; po denarje mora iti po desetkrat in ne dobi več, kakor kakih 10—20 gld. enkrat. Čuditi se moramo, kaj so isti nemčurski „holcarji“ omenjenemu kmetu rekli! Malo je manjkalo, da ga ne bi pregovorili za posojilnico denarje iz Mariborske hranilnice vzeti in jo odplačati. Pravili mu so: Ako boš iz posojilnice denarje imel, boš moral še enkrat toliko plačati, in zraven še boš vse zapravil. Popolnoma zbežan je ven-

dar nekega uda posojilnice prašal, je-li to res? Že sem bil namenjen iz hranilnice denarje vzeti in jih posojilnici vrniti, da bi se rešil. Odgovorilo se mu je: Tisti majhni stroški, katere ste do zdaj plačali so odrajtani, odslej naprej pa drugega ne boste plačevali, kakor pol leta obresti naprej in ako kaj glavnice odplačate, bode se vam na obrestih toliko odračunilo. Vse drugo je peklenko obrekovanje in nemčurske sodrge prekanljiva zvijača, ki strup bljuje zoper posojilnico, kakor packan (modras), ako mu na rep stopiš. Obrekujte le, ako si upate, pred sodnijo obrekovanje opravičiti, prihodnjič bomo z vami tamkaj govorili. Vsaka laž je kazni vredna. Slovenci pa se ne ustrašite in pridno oglašajte pri posojilnici! Rado se vam bo ustreglo, saj tukaj niso tolike obresti, kakor pri nemčurskih „holcarjih“, ki ubogemu kmetu les tako v račun jemljejo, če jim je naprej dolžen, da od stotine plača okoli 30 gld. Tako mi je pripovedoval nek kmet, ki je bil v nemčurskih kleščah, kojega je posojilnica rešila, drugače bi bil moral za 1200 gld., akoravno je posestvo bilo nad 4000 gld. cenjeno, se skidati in iti s trebuchom za kruhom. Pravil je: Les mi je zaračunal 2 gld. manj, kakor so drugi plačevali. Osemcoljskih desek sem moral 1200 navoziti, preden je znašalo 100 gld., toraj sem dobil 24 fl. manj in še zraven plačal 6—7 gld. obresti, toraj od 100 gld. 30, od tisoč 300 gld. Zdaj pa plačam od 2000 gld. 120 gld. in še prihranim, ako les drugim prodam, 180 gld. Vozil sem vozil, odplačal pa nič. Kdo tedaj dela za kmeta, nemčurčki ali posojilnica? Kdo jih odira? Menda „holcarji“, posojilnica pa nikakor. Pameten človek lahko razsodi, kje se pravica godi. Kdor pa ima surovost, mesto zdrave pameti v glavi, naj si kupi za 5 kr. špirta in si glavo namoči, morda se mu bo začelo daniti v glavi.

Iz Ljutomera. (Hranilnica.) Iz društvenega računa naše založne za 17. upravno leto 1888, kateri je bil v glavni seji, dne 7. aprila t. l. odobren, vidi se, da je imelo društvo koncem leta 1888 — 325 udov ter da jih je v teku računskega leta 25 izstopilo a 18 pristopilo. Izstopivšim udom se je 1573 gld. 84 kr. izplačalo a ostali in pristopivši udi so 1158 gld. 73 kr. vplačali in torej znašajo opravljeni deleži kot zavarovalni fond o konci leta 1888 — 23.859 gld. 82 kr. Letnega prometa bilo je skupaj 158.334 gld. 57 kr. Kakor bilanca kaže, imelo je društvo na konci 1888 imetja 161.461 fl. 14 kr. in dolgov 160.782 gld. 88 kr., med temi pa se nahaja tudi iznesek rezervnega fonda skupaj od 12.367 gld. 40 kr. in iznesek naprej sprejetih obresti od 1189 gld. 9 kr. Prigospodarilo si je društvo v tem letu 678 gld. 26 kr. in zbor je sklenil, da se pripiše ta iznesek spet k rezervnemu fondu.

Iz Rač. (Ogenj.) Pri Štefanu Sternu je na veliko noč ob pol dveh zjutraj začelo gospodarsko poslopje goreti. Ogenj je bil najbrže od zlobne roke nastavljen. Živino je še rešil. Škode ima okoli 1500 gld. Ker je bilo s slamo krito, se je ogenj silno naglo širil in se je tudi Jože Požegarja in Pavel Brgleza gospodarsko poslopje vžgalo. Pavel Brglez ima škode okoli 500 gold. Pri Jože Požegarji je zgorelo okoli 400 meterskih centov stisnjenega sena in slame, več orodja, strojev, en voz in en vol. Drugo živino so še v slednjem trenutku rešili. Prva je pri Požegarji prišla Hana Stern ter je še več reči obranila, pa se je precej požgala. Štefan Srnko in Seb. Kotnik sta rešila živino razun enega vola. Tukajšnja prostovoljna, kakor tudi Framska požarna bramba ste vrlo branili, kolikor je še mogoče bilo. Pri Požegarji je škode okoli 4000 gld., zavarovani so vsi.

Raznoterosti.

(Premiranje) plemenskih bikov se vrši v Vranskem okraju: za Gornjigrad pri sv. Frančišku dne 4. junija, za Vransko v Kapli vesi dne 1. junija, za Celje v Celji dne 7. in v Št. Juriji na j. ž. dne 8. junija in se začne vselej ob 10 uri dopoldne.

(C. kr. poštna hranilnica) je lani imela čistega dobička 587.895 gld. 44 kr. • Od tega so postavno odvzeli 20% za penzije uradnikom, potem se je poravnal dolg pri poštni upravi, nekoliko so djali v rezervni fond, ostalih gld. 231.572·93 so pa izročili državnej blagajnici. Dne 31. dec. je med ljudstvom bilo 4794 vložnih knjižic slovenskih. Med 1000 prebivalci jih je na Štajarskem 26, ki imajo vložno knjižico, na Koroškem 27, na Kranjskem 16, na Primorskem pa 25 varčevalcev. Ob novem letu je v poštno-hranilničnem uradu na Dunaji bilo 94 državnih uradnikov, 58 uradnikov na odpoved, 409 pomožnih uradnikov, 53 uradnikov ženskega spola in 78 službenikov, skupaj 710 oseb.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.		
Maribor hktl.	6 10	4 50	4 60	3 10	4 55	5 50	4 50						
Ptuj	7 40	6 —	5 —	6 —	6 50	—	—						
Celje	8 —	6 50	8 —	6 50	6 —	6 —	8 —						
Gradec . . .	7 90	6 45	6 60	6 85	5 70	—	6 65						
Ljubljana . .	6 96	6 50	6 20	6 22	6 46	—	—						
Celovec . . .	8 86	6 37	7 05	7 42	6 46	—	—						
Dunaj	7 70	6 60	7 40	5 95	5 35	—	—						
Pešt	7 30	6 —	6 70	5 60	4 85	—	—						